

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (töö nr 2021-298-3) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande (töö nr 2021-298-4) avalikul väljapanekul laekunud arvamused ja KOV seisukohad arvamuste kohta

<u>Esitaja ja kuupäev</u>	<u>Arvamus</u>	<u>KOV seisukoht arvamuse kohta</u>
AS VNK, 15.03.2024	AS VNK (registrikood 10718773) esitab käesolevaga Lügänu Vallavalitsusele (edaspidi: Vallavalitsus) oma arvamuse seoses Vallavalitsuse poolt 11.03.2024 otsusega nr 6-2/2053-88 algatatud eriplaneeringu avaliku väljapanekuga. 1. Sissejuhatus Vallavalitsus andis oma 11.03.2024 otsusega nr 6-2/2053-88 (edaspidi: Vallavalitsuse otsus) teada, et korraldab Lügänu Vallavalitsus eriplaneeringu avaliku väljapaneku 27.03.2024 kuni 25.04.2024 Lügänu Vallavalitsuses. Täpsemalt toimub Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise avalikustamine Planeerimisseaduse (PlanS) § 118 lõike 1 alusel. PlanS § 118 lg 2 sätestab, et avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kohta arvamust. Käesolevaga AS VNK esitab oma arvamust PlanS § 118 lg 2 alusel Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande (edaspidi nimetatud koos: VKG prügila eriplaneering) kohta. 2. AS VNK arvamus AS VNK paikneb füüsiliselt vahetus läheduses kavandatava tööstusjäätmete prügila asukohaga. VNK-le kuuluvad erinevad kavandatava prügila lähedal asuvad kinnistud, nt kinnistu aadressil Keemia vkt 1c, Kohtla-Järve, samuti teised lähedused kinnistud. Nimetatud territooriumil asuvad mh AS VNK tootmisüksused, laod, hoiumahutid ja kontorihoone jne. Läheduse tõttu võib kavandatav prügila avaldada otsest ja kaudset mõju ettevõtte AS VNK tegevusele ja seal töötavatele inimestele.	AS VNK poolt viidatud torustik ei asu eriplaneeringu alal, kuid VKG ei tee takistusi toru rajamiseks. Nifter Investments OÜ esindaja on 26.03.2024 kooskõlastanud projekti "Novotrade Invest AS tööstusreovee uue survealise liitumistorustiku kompleksi projekteerimine."

	AS VNK ei ole vastu prügila ehitamisele üksnes eeldusel, et see ei sega AS VNK poolt prügila läheduses kavandatava AS VNK tööstuskanalisatsiooni torustiku ehitamist ja selle kasutamist tulevikus, ning Viru Keemia Grupp ei tee omalt poolt takistusi selle torustiku ehitamiseks ja kasutamiseks tulevikus. Täpsemalt AS VNK on projekteerinud uut tööstussurvetorustikku OÜ Järve Biopuhastus survetorusikuga liitumiseks (projekt manuses), mis jääb kavandatava prügila lähedusse. Selle tööstuskanalisatsiooni survetorustiku ehitamiseks on vajalik Viru Keemia Grupile (täpsemalt selle omanikuettevõttele TARS INTERNATIONAL GMBH) kuuluva ettevõtte Nitfer Investments OÜ poolt tasuta nõusoleku andmine tema omanduses oleva raudtee (katastriüksus Tõrviku, 43701:003:0103) alt läbiva survetoru (koos kaitsehülsiga) paigaldamiseks ja selleks vajaliku kasutusservituudi seadmiseks VNK kasuks. AS VNK ei ole vastu prügila ehitamisele üksnes eeldusel, et Nitfer Investments OÜ (Viru Keemia Grupp ja selle omanikuettevõtte TARS INTERNATIONAL GMBH) annavad nimetatud nõusolekut, ning kavandatav prügila ei sega AS VNK poolt prügila läheduses kavandatava tööstuskanalisatsiooni survetorustiku ehitamist ja selle kasutamist.	
Tehnilise Järelevalve Amet, 28.03.2024	Eriplaneeringu detailse lahenduse eesmärk on Lüganuse valla territooriumile, kavandada tööstusjäätmete prügila. Kavandatava prügila puhul on tegemist jäätmeseaduse (vastu võetud 28.01.2004) § 34 lg 4 tähenduses ohtlike jäätmete prügilaga. Lisaks ehitusõiguse määramisele muudetakse planeeringuga maakasutuse sihtotstarvet. Määratakse tehnovõrkude, trasside ja tehnorajatiste asukohad, haljastuse põhimõtted ning ulatus. Seatakse keskkonnatingimused planeeringuga kavandatu elluviimiseks ning määratakse seadustest ja teistest õigusaktidest tulenevad kitsendused ja servituutide ulatus. TTJA on avaldanud arvamust Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu osas 13.11.2023 kirjaga nr 16-6/21-14622-016. 18.01.2024 kirjaga nr 6-2/2053-83 kooskõlastas TTJA kohaliku omavalitsuse	Teatavaks võetud.

	eriplaneeringu tingimusega, et arvestatakse eelnimetatud kirjas esitatud märkustega. TTJA märkustega on arvestatud ja täiendavaid märkusi ei ole. Nagu juba kirjas nr 16-6/21-14622-016 mainitud, väljastab raudteerajatistele projekteerimistingimused ning ehitus- ja kasutusloa Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.	
--	---	--

Lüganuse valla elanikud, 10.04.2024	Pöördumine seoses Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kavandatava kehtestamisega Meie, allakirjutanud Lüganuse valla elanikud oleme vastu Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS (edaspidi VKG) tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (vastu võetud Lüganuse Vallavolikogu 29. veebruari 2024 otsusega nr 159) kehtestamisele ning palume, et Lüganuse Vallavalitsus jätkaks nimetatud eriplaneeringu kehtestamata. Põhjendame allpool oma vastuseisu. Lüganuse Vallavolikogu võttis 26. oktoobril 2023 vastu määruse nr 56, millega muudeti Lüganuse Vallavolikogu 10. oktoobri 2018 määrusega nr 39 kinnitatud Lüganuse valla arengukava aastateks 2018 – 2028 ning esitati kinnitatud muudatused terviktekstina. Lugeses „Lüganuse valla arengukava 2018 – 2028“ nähtub, et selles pööratakse paljudes kohtades tähelepanu keskkonna, sh elukeskkonna parandamise ja edendamise vajadusele. Tsiterime (meie rõhutused): „Lüganuse valla <u>üheks teravamaks väljakutseks on põlevkivi kaevandamise ja töötlemise tulemusena tekkinud keskkonnamõjude leevendamine</u>. Ühelt poolt on oluline endiste kaevandus- ja karjäärilade taaskasutusele võtmine, teisalt ka kaevandamise tulemusena tekkinud taristuprobleemide (nt veevarustus, sadevesi) lahendamine koostöös arendajatega. Kogu piirkonna suurim ettevõtte Kiviõli Keemiatööstus on valla kõige olulisem töandja. <u>Teisalt on keemiatööstusega seotud ka keskkonnaküsimused. Eraldi teemaks on uute võimalike kaevanduste lisandumine piirkonda</u>, mis võiks kaasa tuua suures mahus töökohti, <u>samas aga ka arvestavat mõju keskkonnale</u>“. Ja veel: „<u>Nii tänaste elanike, potentsiaalsete tulijate kui ka külastajate jaoks on võlmetähtsusega aga hea ning turvalise looduskeskkonna säilimine</u>“. Selliseid tsitaate võiks arengukavast välja tuua teisigi. Meie hinnangul ei lähe kavandatava suuremahulise tööstusjäätmete (ohtlike jäätmete!) prügila lubamine Lüganuse valla territooriumile Lüganuse valla arengukavaga ning muudab paljude arengukavas seatud eesmärkide saavutamise senisest veelgi keerulisemaks. Kõnealuse eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruandes tuuakse esile mitmeid uue tuhamäe rajamisega tekkivaid keskkonnaprobleeme, kuid et eesmärk on olnud prügila rajamiseni jõuda, siis paistab läbi nende võimalike probleemide pisendamise soov. Samas, elades ise Lüganuse vallas, ei pea me oletama, milliseid probleeme võiks uue tuhamäe kerkimine tekitada – me tunnetame neid igapäevaselt enda peal, sest tegemist ei ole siinkandis mitte esimese (ega ka mitte teise või kolmanda) sellise prügilaga ning probleemid on kõigile teada. Allpool toome välja mõningaid näidistsitaate KSH aruandest, mis puudutavad konkreetseid reostusliike. Nimetatud tsitaatidest ja kogu KSH aruandest võib läbi va joonena leida käsitluse, et reostus võib küll tekkida, aga arvestades seda, kui reostatud juba kogu see ala on, siis ei ole täiendav reostus enam tähelepanuväärne. Leiame, et selline suhtumine ei saagi anda võimalust	Uue tööstusjäätmete prügila rajamine on VKG Oil AS töö jätkamiseks vajalik, sest tekkivaid jäätmel on vaja kuhugi ladestada. Lisaks ladestatakse muudest keskkonnaprojektidest (jääkreostuse likvideerimine jm) pärinevaid jäätmel, eelkõige saastunud pinnast näiteks Erra ja Purtsse jõesst eraldatud naftasaadustega reostatud setteid. Valla arengukavas oluliseks peetud kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomise kõrval on tähtis ka olemasolevate säilitamine, milles mängib oma rolli ka VKG. VKG kontsern pakub Ida-Virumaal tööd 1500 inimesele, mis on piirkonnas olulise tähtsusega. Lüganuse valla elanike arv väheneb (2019. a 8552 elanikku ning seisuga 01.01.2024 8090 elanikku) ning Lüganuse valla arengukavas on viidatud, et lähimal kümnendil väheneb seniste trendide jätkumisel valla elanike arv ligi 20%. Seejuures tõuseb aga oluliselt eakate osakaal ning langeb nii laste kui ka tööealiste oma. Seega on põlevkivitööstus sinse piirkonna kontekstis endiselt suure tähtsusega ja mõjutab oluliselt siinset majanduslikku käekäiku. VKG tegevuse tulemusena laekub riigi- ja kohaliku omavalitsuse eelarvesse arvestatavalt finantsvahendeid. Näiteks 2023. aastal laekus erinevate maksudena riigieelarvesse 54 miljonit eurot ja Lüganuse valla eelarvesse 120 000 eurot tööjõumaksudena. Iga-aastaselt suurenevad ka Lüganuse vallale laekuvad keskkonnatasud kuni 1,1 mln euroni 2028. aastal. Lisaks panustab VKG 30 000+ eurot igal aastal kohalikesse projektidesse. Lüganuse Vallavolikogu 24.08.2023 otsusega nr 122 võeti vastu VKG AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne. Asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmisega kinnitas kohaliku omavalitsuse volikogu, et valitud asukoht on kõige sobivam prügila püstitamiseks ning et selle asukoht, püstitamise üldised tingimused, asukoha eelvaliku tegemine, asukoha eelvaliku otsus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne vastavad õigusaktidele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande väljatöötamise kavatsuses sisalduv teave on piisav erinevate kaalutud asukohtade vahel valiku tegemiseks. Prügila asukoha eelvaliku eesmärk oli leida prügilale asukoht, millega oleks võimalik tagada VKG tootmistegavuse jätkamine nii, et looduskeskkonnale ja
---	--	--

	olukorra parandamise Lüganuse vallas, vaid omaks võetaks suhtumine, et oleme nagunii juba üks suur prügila ja ega küll küllale liiga tee: 1) „Jäätmete ladestamisel võib mõningane lõhna teke siiski esineda, näiteks seoses teistelt jääkreostusobjektidelt toodavate jäätmete ladestamisega“ (KSH aruande lk 83 ja 102). Juhime tähelepanu, et prügila eeldatavaks kasutuseaks (ehk siis jäätmete ladestamise perioodiks) loetakse vähemalt 25 aastat (KSH aruande lk 13, 15 ja 96); 2) „Planeeritud prügila lahenduse korral on <u>oluline mõju põhjavee kvaliteedile välistatud ja negatiivse mõju avaldumine ebatõenäoline</u>“ (KSH aruande lk 71). Ehk siis täielikult reostust ei välistata, vaid nenditakse, et mõju pole oluline, aga see on olemas, ja et mõju avaldumine on ebatõenäoline, aga ikkagi võimalik; 3) „Kavandatud tegevus ei ole vastuolus olemasoleva maastiku iseloomuga ja <u>üldiselt tuleks pidada uute tööstusobjektide rajamist juba varasemalt tööstusest mõjutatud piirkonda mõistlikuks</u>, et vältida mõju loodusliku maastikuga aladele“ (KSH aruande lk 57). Just seda eelpool silmas pidasimegi, leides et tegemist on täiesti vale suhtumisega, kus selle asemel, et lõpetada edasiste reostusallikate lisamine, nenditakse, et nagunii on siin juba reostust palju ja seega on mõistlik seda juurde luua. Kokkuvõtteks Aastate jooksul on arvukalt koostatud statistikat ja tehtud uuringuid, mis kõik kurvastuseks tõdevad, et Ida-Virumaal on inimeste keskmine eluiga oluliselt madalam kui teistes Eesti piirkondades ning sellele on oma olulise „panuse“ andnud põlevkivitööstusega seonduv reostus (vt näiteks 2014. aastal koostatud „Lühiülevaade tervise- ja keskkonnaseisundist Ida-Virumaal, eelnevatest põlevkivisektoriga seotud tervise- keskkonnauuringutest ning soovitused täpsemate terviseuuringute teostamiseks“, avaldatud Terviseameti kodulehel). Tulles lõpetuseks tagasi Lüganuse valla arengukava juurde, siis leiame, et uue suuremahulise reostusallika lubamine valla territooriumile on igati vastuolus valla arengukavas seatud eesmärkidega luua Lüganuse vallas parem elukeskkond, mis siia üha uusi alalisi elanikke juurde tooks. Kui soovime tõesti Lüganuse valla elukeskkonda oluliselt parandada, siis tuleb resoluutselt keelduda uute reostusallikate lubamisest Lüganuse valda, kui võimalik on valida vallale alternatiivseid arenguteid.	inimesele avalduv ebasoodne mõju oleks võimalikult minimaalne. Eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostamisel tehti esmane analüüs prügila võimalike asukoha alternatiivide ala välja selgitamiseks. Analüüsi tegemisel arvestati keskkonnaministri 29.04.2004 määrusest nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ tulenevaid tingimusi prügila asukoha valikuks ning kaasati täiendavaid tegureid. Analüüsi jaoks määratleti kriteeriumid, mis välistavad alal prügila rajamise või mille tõttu ei ole ala prügila rajamiseks eelistatud. Kaardianalüüsi põhjal sobivaks osutunud alade põhjal moodustati kolm asukoha alternatiivi, mille omavahelise võrdluse põhjal oli tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal. Prügilale sobiva asukoha valimisel on arvestatud nii elu- ja ühiskondlike hoonete paiknemisega kui ka loodusväärtuste (kaitse all olevate alade ja kaitsealuste liikide leiukohtade), kultuurimälestiste, väärtuslike põllumajandusmaade jm teguritega. KSH aruande järeldus on, et olulise mõju avaldumine inimese tervisele ja heaolule on ebatõenäoline tänu ladestusala ning elu- ja ühiskondlike hoonete vahelisele kaugusele (lähimad elu- või ühiskondlikud hooned asuvad planeeringualast vähemalt ca 1,1 km kaugusel) ning transporditrassi paiknemisele olemasoleval tööstusalal. Ladestusale lähimate elamute juures võib sellegipoolest esineda keskkonnanäringuid (näiteks ebasoodne visuaalne mõju, tolmu või müra levik jmt) ning keskkonnanäringute osas on asjakohane järgida eelpool kirjeldatud põhimõtteid, et rakendada tuleb meetmeid keskkonnanäringu vähendamiseks niivõrd, kuivõrd seda on mõistlik eeldada ning mille kulud ei ole selgelt ülemäärased. Saadetud kirjas tõite välja mõningad aspektid KSH aruandest. 1. Lõhna teke Vastavalt KSH aruandes toodule võib jäätmete ladestamisel mõningane lõhna teke esineda, näiteks seoses teistelt jääkreostusobjektidelt toodavate jäätmete ladestamisega, kuid olulisem on asjaolu, et kasutatava poolkoksi ja TSK tuha ladestamistechnoloogia puhul on
--	--	--

		kuumenemiskollete teke välistatud - ladestamisel seotakse lõhna domineerivaks komponendiks olev vesiniksulfiid TSK tuha tsementeerumisel sulfaatsesse vormi ning vesiniksulfiidi eraldumine on väga vähene. Sestap ei saa võrrelda uut mäge olemasoleva mäega ja seal varasemalt kasutatava ladestustehnoloogiaga, mis põhjustas ebameeldiva lõhna teket ja levikut. Ühtlasi ei ole uuel tööstusjäätmete prügilal olulist lenduvate orgaaniliste ühendite lenduvust ette näha, kuna põlevkivi poolkoksisist lähtub võimalik õhuheide eelkõige selle esmasel reageerimisel lisatava veega, mis aga ei toimu prügilas. 2. Mõju põhjaveele Ohtlike jäätmete prügila aluskonstruktsiooni projekteerimisel tuleb ette näha täiendavad abinõud nagu tehisbarjääriga tugevdamine, mis koos geoloogilise barjääriga tagab põhja- ja pinnavee kaitse. Prügila rajamisel tuleb rakendada kõiki vajalikke abinõusid, et tagada pinnase, pinna- ja põhjavee reostumise vältimine. Nende ja teiste KSH aruande peatükis 8 loetletud meetmete täitmine on prügila kavandamisel ja rajamisel kohustuslikud. Meetmete rakendamisel on oluline mõju veekeskkonnale, sh põhjavee kvaliteedile välistatud. Negatiivse mõju avaldumine saab olla seotud üksnes võimalike kõrvalekalletega või avariidega, mis võib paraku kaasneda igasuguse ehitustegevuse käigus, nt kui tootjapoolseid juhiseid materjalide paigaldamisel ei jälgita, kuid neid ohte saab minimeerida ehitustöödel piisava järelevalve rakendamisega. 3. Reostuse suurenemine KSH aruandes ei ole nenditud, et nagnii on piirkonnas reostust palju ja et seda on mõistlik juurde luua. Uute tööstusobjektide rajamine juba varasemalt tööstusest mõjutatud piirkonda on mõistlik, et vältida mõju loodusliku maastikuga aladele. Valitud asukoht Tuhavälja kinnistul täidab seda tingimust, sest juba nõukogude ajal valmistati ala ette prügila rajamiseks – alalt raadati mets, eemaldati loodusliku pinnakatte pealne kiht ning ala kaeti aherainekihiga. Uue prügila rajamine ei too kaasa piirkonna reostuskoormuse suurenemist KSH aruandes toodud meetmete rakendamisel.
--	--	---

		Lähtudes eeltoodust ei pea Lüganuse Vallavalitsus vajalikuks eriplaneering kehtestamata jätta.
Keskkonnaamet, 23.04.2024 (kiri nr 6-5/24/8633)	Teavitasite Keskkonnaameti Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande avaliku väljapaneku (27.03.2024-25.04.2024) ja avaliku arutelu toimumisest. Lüganuse Vallavolikogu võttis 29.02.2024 otsusega nr 159 vastu Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja selle KSH. Keskkonnaamet kooskõlastas 29.11.2023 kirjaga nr 6-5/23/21836-2 eriplaneeringu detailse lahenduse ning KSH aruande eelnõu. Keskkonnaamet märkis 07.02.2024 kirjas nr 6-5/23/93615, et Keskkonnaameti kooskõlastuse kirjas esitatud märkustega on arvestatud ning eriplaneeringu materjale on täiendatud. Keskkonnaametil puuduvad täiendavad ettepanekud avalikustatud eriplaneeringu ja selle KSH aruandele.	Teatavaks võetud.